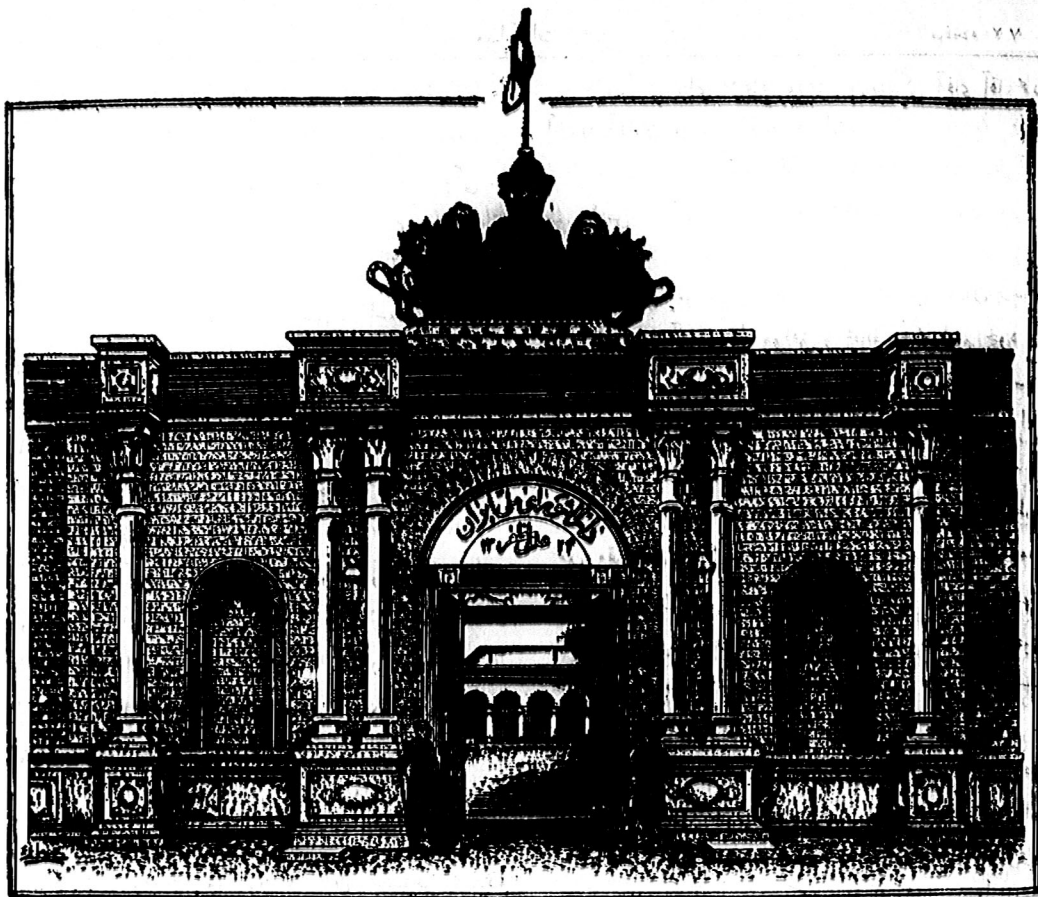

— ❖ — دوره هفتم تقنینیه ❖ —

<p>جلسه ۸</p>	<h1>مذاکرات مجلس</h1>	<p>شماره ۸</p>
<p>تاریخ تأسیس آذر ۱۳۰۵ جلسه پنجشنبه اول آذر ماه ۱۳۰۷ مطابق ۹ جمادی الثانی ۱۳۴۷</p>	<p>مندرجات فقط شامل مذاکرات مشروح جلسات مجلس شورای ملی خواهد بود پس از ختم هر جلسه کلیه مذاکرات در یک شماره منتشر میشود بعطریق مجلس</p>	<p>قیمت اشتراك داخله ایران سالانه ده تومان خارجیه ۴ دوازده تومان قیمت تک شماره کتابخانه</p>

مذاکرات مجلس

دوره هفتم تقنینیه

صورت مشروح مجلس روز پنجشنبه اول آذر ماه ۱۳۰۷ مطابق ۹ جادی الثاني ۱۳۴۷

جلسه هشتم

(مجلس یکساعت و ربع قبل از ظهر برپاست)
 آقای دادگر تشکیل کردند)
 (صورت مجلس روز سه شنبه بیست و نهم آبان)
 را آقای اورنگ قرائت نمودند)

غائبین با اجازه جلسه قبل
 آقایان: آقا میرزا هاشم آشتیانی - ملک ابرج میرزا
 دولتشاهو - میرزا علیخان کازرونی
 غائبین بی اجازه جلسه قبل

فهرست مذاکرات

ردیف	عنوان	از صفحه	الی صفحه
۱	تصویب اعتبارنامه آقای محمد آخوند از صحرای ترکمن	۲۲	
۲	مذاکرات نسبت به پرگرام دولت و تصویب آن با کثرت ۱۰۰ رای از ۱۰۲ رای حاضر	۲۲	۸۸

آقایان: عبدالحسین خان دیبا - میرزا حسنخانی
 ژنوب - میرزا علیخان دشتی - غلامحسین میرزا مسعود -
 دکتر امیر خان اعلم - اکبر میرزا مسعود - دیوان بیگی -
 حاج میرزا حبیبالله امین - آقازاده سبزواری - موقر -
 قوام - مرآت اسفندیاری - حاج رحیم آقا قزوینی -
 میرزا ابوالفضل - ضیاء - بروجردی - احمد - آقارضا
 مهدوی - شیخ محمد جواد - حاج حسین آقا مهدوی -
 شبخلمی مدرس - حاج حسن آقا ملک - حاج غلامحسین -
 حاج آقا رضا رفیع

دیز آمدگان با اجازه جلسه قبل

آقایان: نجومی - زوار

رئیس - آقای احتشام زاده - در صورت مجلس نظری
 دارید ؟

احتشام زاده - در صورت جلسه آقای دیوان بیگی
 را غایب بی اجازه نوشته اند و حال آنکه ایشان کسالت
 سختی داشتند و ناگه برآمدند به پهلوی و استعجازه
 هم کرده اند نمیدانم چطور شده است که ایشان را غایب
 بی اجازه نوشته اند

رئیس - راپرت کمیسیون در این خصوص رسیده
 بنوبه خود قرائت میشود. در صورت مجلس مخالفتی نیست ؟
 (گفتند خیر)

رئیس - آقای حیدری تقاضا کرده اند که رای در
 اعتبار نامه آقای محمد آخوند در اول دستور گرفته شود
 جمعی از نمایندگان - صحیح است
 (آقای افشار برای قرائت راپرت احضار و راپرت
 منبور را بشرح آتی قرائت نمودند)

مطابق مقررات قانون اعضای انجمن صحرا تشکیل و اعلان
 برای دعوت مردم بجهت شرکت در انتخابات با تعیین
 ابتدا و انتهای آن منتشر و معادل ۱۰۹۲۱ تعرفه
 توزیع و اخذ و در نتیجه آقای محمد آخوند با اکثریت
 ۷۷۶۲ رأی بنایندگی مجلس شورای ملی انتخاب و چون
 شکایتی رسیده بود شعبه يك. راپرت انتخابات صحرا را
 تقدیم و صحت انتخاب را تصدیق مینماید

زاد رفیع گفتند. در اینجا در اول پروگرام دولت نوشته
 است که بیشتر توجه دولت شاهنشاهی معطوف بعمران
 و آبادی مملکت و تعمیر ثروت عمومی بوده. در این
 قسمت قدمهایی برداشته شده است. این مسئله مسلم
 است که امروز بحمدالله ایران يك مقامی را در دنیا حائز
 شده است که سابقین ما از خدا میخواستند که چنین روز
 بر افتخاری را دارا باشند که این عضو کهنه جامعه
 بشریت باز برگردد به اوج ترقی خودش و امروز بحمدالله
 آن روزها برای ما پیدا شده است آقای وزیر مالیه
 در نظر دارند که وقتی که آمدند و خواستند
 يك مدیری از برای عقیقیات و از برای موزه مملکتی از
 فرانسه بیاورند نام نمانده ما هم متوجه هستیم که در این
 موضوع بنده پافشاری کردم بلکه عجز و التماس کردم
 که شما عوض این مسئله قانونی را تقدیم مجلس کنید که
 این مردم تبعه ایران که زحمت و مرارت میروند از زیر
 زمین يك چیزی پیدا میکنند بمجرد اینکه پیدا کردند
 گرفتار هزارگونه قیدهای خارج از قانون نباشند حتی بنده
 به این تعبیر عرض کردم که تبعه و مردم در کاوش کردن
 زیر زمین آزاد نیستند ولي حیوانات درنده آزادند. آخر
 يك فکری برای اینها بکنید که يك بد بخت فلک زده اگر
 کاوش کرد از زیر زمین چیزی پیدا کرد (حالا میخواهیم
 بگویم ایراد چون قانون ندارد) در اینجا غالباً در
 روزنامه جات میخواهید که فلاحتی اشرفی پیدا شد تصور
 نمیکند که شاید چهارنا بیشتر نبوده است فوراً میگویند
 همان هفت خم خسروی بوده است و ازدها رویش خوابیده
 است فوراً نظامی دور او حلقه میزند و ازدها را بیرون
 میکنند مأمور از معارف میرود مأمور مالیه میرود. از
 تمام ادارات میروند و این بیچاره بد بختی که بد بختانه
 کلنگش بزمن خورده و يك چیزی پیدا کرده است دچار
 فشار میشود. ما با آقای وزیر مالیه در این باب خیلی
 صحبت کردم تصدیق کردند و فرمودند که ما يك طرحی
 را تقدیم میکنیم که مطابق آن يك قانونی نوشته شود که مردم
 آزاد باشند در استخراج اشیاء تحت الارضی بنده همچو

پیشنهاد کردم که اگر خواستند از کمرک خارج کنند
 دولت حقوقی برای خودش در آنجا قائل شود اما بگذارید
 ثروت از زیر زمین بروی زمین بیاید خودنا تصدیق
 دارید که ایران یکی از دولتهای قدیم است حالا تاریخ
 ناسه چهار هزار سال بیشتر خبر نمیدهد ولي ناسیس
 حکومت و دولت در ایران قدیم بوده است و البته
 معلوم است هر جا که جامعه بشریت قدمتی داشته
 باشند آثاری از برایش هست و این آثار حتماً تحت الارضی
 است پس حالا که این آثار هست ما بایستی مشغول
 سعی و عمل بشویم و این مسئله در تحت نظر آقایان
 حل شود خود آقای وزیر مالیه و کربا معاون وزارت
 معارف هم بودند و قول قطعی ما دادند که در این باب
 يك قانونی تقدیم مجلس کنند که ملت در کاوش تحت الارضی
 آزاد باشند آقایان شما نمایندگان ولایات هستید و میدانید
 که چقدر این مسئله مؤثر در ثروت است و چقدر ما
 مردم بیکار را به این وسیله کار دار میکنیم و مبالغی
 مردم از این راه استفاده خواهند کرد بکده وسیله
 همین کار ثروت پیدا کردند اگر چه مبالغی مردم بد بخت
 شدند بواسطه فشار دولت این یکی از مسائلی است
 که بایستی هیئت محترم دولت در تحت نظر
 بگیرند يك وقتی هم آقای فرش پیشنهادی در این
 باب تهیه کرده بودند بالاخره این موضوع را بایستی تحت
 نظر بگیرند و در این مسئله جدت کنند. مسئله دیگر
 راجع راه آهن. معلوم میشود این پروگرام انشاء شاهزاده
 نصرت الدوله است مینویسد: ساختن راه آهن از بندر
 شاه پور که چهارصد و چهل و سه کیلومتر آن از شمال
 بجنوب تا آخر آذر ماه ۱۳۰۸ باید ساخته و دائر گردد
 مؤثر ترین اقدامی است که از حیث آبادی مملکت نصیب
 دولت شاهنشاهی گردیده است. باید بنویسد خواهد
 گردید. چون انشاء الله بعد خواهد گردید بنده حال راه
 آهنی نمی بینم باید نوشته شود: خواهد گردید باز مینویسد
 (عمران و آبادی و بسط و تکمیل راه سازی در تمام
 مملکت) در اینجا آقای وزیر مالیه کاملاً تصدیق میفرمایند

که در مسئله تشویق صنایع داخلی که در اینجا نوشته شده مجرد لفظ است و عمل نیست. بنده که در این باب عمل ندیده‌ام مگر اینکه کمپانیهای خارجه و شرکتی که آمده اند در کرمان و کاشان و عراق و جاهای دیگر تشکیل شرکتی داده اند و نتیجه سعی و عمل تبعه ایران را میبرند. پس دولت چه تشویقی در اینجا کرده است غیر از اینکه سعی و عمل مال ایرانیهاست و نفع برای دیگران؟ مسئله نوغان که امتیازش بد بخت نه رفت نوبی يك سوراخی که هیچ در نمی آید مسئله نوغانی که ما میتوانیم از این مسئله نوغان استفاده کنیم هیچ خبری ازش نیست. امروز ما میخواهیم زنده شویم و از ملل زنده باشیم راجع مسئله نوغان بنده باوزارت فوائد عامه که خیلی خطرناک است رفتن و صحبت کردن در آنجا و ابدأ اترتارد مگر اینکه خود هیئت وزراء که اشتراك مساعی دارند راجع مسئله نوغان و مسئله تجارت که حالا وارد میشود آنها را کاملاً در تحت نظر بگیرند. ما امروز که میخواهیم يك سم مهلکی را از ایران برداریم باید نوغان را ترقی بدهیم و در تمام مملکت این مسئله را امتیاز بدهیم. چاره نداریم باید سعی و عمل کنیم و ملت را زنده کنیم. مسئله دیگر تشویق صنایع داخلی. آقایان وزراء. البسه وطنی چه شد؟ کجا رفت؟ بکنفر نیست که البسه وطنی داشته باشد غیر از بنده که دارای البسه وطنی هستم و تا آخر هم مشکل میدانم جان در ببرم

بعضی از نمایندگان - دیگران هم هستند
آقا سید یعقوب - بسیار خوب خدا عمرتان بدهد. این يك قانونی است که شما خودتان گذرانید ولی باینکه پارچه های پاکیزه خیلی خوب از خارجه میاید ما ناچاریم همینکه خودمان داریم. بیوشیم. گران هم میدهند قبول داریم مال خودمان است. این مملکت را باید از تنگنای فقر نجات بدهیم بالاخره عنوان قانون البسه وطنی بکلی مدفون شد بکلی از نظرها رفت يك وقتی ' روزی ' روزکاری ' يك قانونی نوشته شد آن قانون کجا است؟ وزارت عدلیه

که یکی از آمل و آرزو های بیست ساله ما بود عملی شد يك وقتی بود که آمدند و باسم بانک ملی ایران بردند و خوردند بنده که بکنفر طلبه بودم کتابهای خود را بردم فروختم خوردند و رفتند الحمد لله حالا بانک ملی تأسیس شده است ولی در مرکز است برای شاهزاده فرهادفرما و بنده خیر آقایان ما داریم بانک ملی باید در ولایات برود بایستی افراد مردم را از مضیقه بیرون بیاورید این بانک نباید گردش کند و بسط پیدا کند همینطور که بمحمدالله قوه سیاستیمان بسط پیدا کرده حکومت مرکزی تمام نقاط مملکت را در حیطه تصرف آورده است باید امروز اقتصادبان هم همینطور باشد بالاخره شعبه رهنی در ولایات ترقیه است و قانون هم مقرر شده است. این هم یکی از چیزهایی است که بایستی هیئت دولت در تحت نظر بگیرند. یکی دیگر از مسائلی که کاملاً باید تصور بفرمائید که محط نظر است و در دوره ششم هم بعرض رساندم نماینده های محترم و خوددوات معظم تصدیق بفرمائید که ما هنوز دارای صنایع نشده ایم یعنی مملکت ما مملکت صنعتی نشده است این را هم تصدیق بفرمائید نکوئید خیر هستیم چون اولاد هتخامنشی هستیم مملکت ما از قدیم هرچه بتاریخ مراجعه میکنیم میبینیم ایران مملکت فلاحی و زراعتی بوده است در هر دوره که ترقی برایش بوده است به اعتبار تجارت و زراعتش بوده است. در یکی از این جزء بندهای پروگرام هشت که نسبت بمسئله فلاحی و آن تعلق شاهانه در روز افتتاح مجلس راجع بمالیات ارضی يك چیزی را در نظر بگیرند و دولت شاهنشاهی مترصد او است. اول چیزی که در نظر باید باشد مسئله تأسیس بانک فلاحی است. آقایان مسلماً بداند که اگر تأسیس بانک فلاحی بشود این زارعین بدبخت ما که در بیرون نشسته اند و باشم ملاک معروف شده اند حقیقه بد بخت هستند و اگر کسی مالک باشد میفهمد که ملاکین چقدر زحمت دارند و بعقیده بنده تا زمانیکه يك فکری برای اینکار نکنیم و شعب بانک در ولایات بسط پیدا نکند هرچه بکنیم امکان ندارد

ما هر چه يك لایحه مشعشعی بنویسیم. باسره قائله خوبی برای يك روزنامه بنویسیم اینها عملی نیست دوره نطق و کلام گذشت دوره سعی و عمل است اینهم که بنده عرض میکنم از نقطه نظر احتیاج است ما باید بانک در مراکز فلاحی دایر بکنیم در آذربایجان کیلان مازندران کرمانشاه فارس اصفهان که مرکز فلاحی است ما باید این مسئله را تأمین کنیم. بنده این را بعرض آقایان وزراء میرسانم چون خیلی متجددند چهار دشت در ایران هست که اگر تمام ایران ا قحطی بگیرد یکی از این چهار دشت زراعت شود از ازا ق تمام مملکت را تأمین میکند یکی سر دشت است یکی ماهیدشت و یکی هم رودشت و یکی هم مرو دشت. ماهیدشت کرمانشاه. رودشت اصفهان. مرو دشت شیراز و سر دشت آذربایجان این چهار دشت خدای نخواستہ اگر یکسال قحط و غلایلی بشود که هیچ باران نیاید اگر در یکی از این دشت ها مطابق اصول علمی فلاحی عمل بشود تمام ایران را میدهد. حالا در مسئله بانک فلاحی و فلاحی دولت چه اقدامی کرده یا در نظر دارد که ما حقیقه از روی قلب مطمئناً رأی بدهیم و بدانیم از این جا که بیرون رقیب دولت ما از برای نجات دادن زارعین از برای راه انداختن کار فلاحی از برای تغییر دادن این شعبها که بعرض آقایان رساندم يك اقدامی کرده آقا این زمینی که از زمان حضرت آدم کیومرث اول کشت کرده اند این يك مشت زمین چقدر باید کندم بدهد؟ يك چارک زمین را برگرداندن چند هزار سال کندم میدهد؟ فایده ندارد باید اصول فلاحی ما تغییر بکنند بنده این جور کهنه پرست نیستم آن کار و خری که از زمان کیومرث بوده است باز همان باشد ۱۴ دنیا تغییر کرده است و کار ما همان يك کیله جو است این غلط است. یکی از اصولی که هیچ در این جا اشاره نشده است و کاملاً باید محل توجه نظر دولت باشد مسئله بانک فلاحی و تغییر دادن اوضاع فلاحی است این نزدیک مجال است امکان ندارد بنده برای اینکه آقایان خوب ملتک شوند باز

عرض میکنم زمین يك چاراك بیشتر بر ننگرود از زمان آدم تا بحال كار كه شخم ميكرده همان يك چاراك است اين زمين چند هزار مرتبه بايد كندم بدهد ؟ پس بايد اصول فلاحه ما تغيير بكنند و مطابق اصولي كه دنيا با آن زندگاشي ميكند اصول فلاحه و زراعتشان را زمين كنيم هيئت دولت قوه مجريه است قانونش را بنويسند ما روي سرمايه مي گذاريم ميگذرانيم و در مقام عمل مي آوريم. اين هم يكي از مسائلي بود كه بنده ميخواستم عرض كنم. اين جا نوشته تاسيس بانك ملي. ولي اين را بايد در ولايات هم درست كند. اين خيلى صرف صحيحي است. حالا آمديم سر اوضاع نجارتي. در اینجا وزير تجارت كه ما نداريم ولي چون مسئوليت مشترك داريد عرض ميكنم بنده ناچار بديسم ولي ميتوانم عرض كنم كه اوضاع نجارتي ما رصابت بخش نيست. مطابق احصائيه كمركي اگر مراجعه شود آقايان صادرات ما را ثابت ميكنند. و اين مسئله كم كم ما را ورشكست ميكند. راجع مسئله صادرات واردات بنده نميدانم چه حكايه شده ميگويند واردات ما چهار ميليون يا چهار كرور زياتي بر صادرات دارد. اگر ما داراي تمام كنوز دنيا باشيم يعني تمام كنج هاي دنيا مال ما باشد ده سال ماين ترتيب بگذرد (ملاحظه فرمائيد دريا زيرش كه سوراخ باشد هي رود خانه وارد شود از زيرش در ميروند) تمام زحمتي را كه دولت بكشد تمام زحمتي را كه شخص اول مملكت بكشد تمام زحمتي را كه ماها بكشيم اگر مسئله صادرات و واردات توازن و تعادل نشود و يك ترتيب راجع بصادرات و واردات واقع نشود ما نابود خواهيم شد. چهار ميليون واردات بر صادرات بيشتر باشد ۱۱ كجا است وزير تجارت ؟ وزير تجارت كه نداريم مسؤل كيست ؟ چه خبر است ؟ ۱۱ . . . . . وزير ماليه - همه مسؤل هستند خودشان هم تشريف مي آورند. آقا سيد يعقوب - خيلى خوب بايد فرمائيد. چهل

چهل چديت ميكنند و زحمت ميكنند بايد تشويقشان كرد. بايد زير ايشان را گرفت و تقويت كرد. كار جمعي را بايد جمعيت بكنند بكنند و يك دست بيشتر از اين نميتواند كار كند ولي بنده ناچارم تقايص را عرض كنم خواه در بودجه خواه در قوانين تكميل كنند. يك مسئله كه خيلى اهميت داشت مسئله ثبت اسناد و عمومي كردن آن است در ولايات و كاملاً ميدانيد ثبت اسناد از جمله چيزهائي است كه تا به اين ملكي و مالي براي افراد و آحاد مردم فراهم ميكنند در مسئله ثبت اسناد از اول بنظر مي آمد كه قدم هاي خيلى سريع برداشته ميشود ولي بنده حالا در مقام عمل مي بينم قدرتي عقب افتاده ام. در اين مسئله جلب نظر شما را ميكنم كه در اين موضوع ثبت اسناد ولايات يك توجه بيشترى بكنيد. يك موضوع ديگر هم بود كه در فراكسيون بهرستان رساندم و آن نقصان حوزه هاي قضائي مان است ما بمحمدالله اميدواريم كه بعد از اين تمام كارهايمان تحت اصول نديدن بيايد و تحت اصول قضائي و قوانيني كه از مجلس شوراي ملي مي گذرد حكومت شود و ديگر غير از قضاة عدليه و آن كساني كه تخصص پارلماني دارند كس ديگر مداخله نكند. اما تصديق فرمائيد مردماني در بعضي جا ها گرفتارند كه قضاي ندارند. محكمه ندارند. حوزه ندارند. در سي فرسخي چهل فرسخي هستند. حوزه ابتدائي شان چهل فرسخي است حوزه استينافي شان دور است يك نايب الحكومه ندارند. ناچارند مامورين امنيه مداخله كنند آنها كه مداخله كنند مسلماً هم بر خلاف رضابت دولت و هم بر خلاف رضابت مهابت و در نتيجه سدهائي بلند ميشود اين مسئله را آقاي وزير عدليه در نظر بگيرند. اينهمه طولارا خرج بكنند كتر كنيد لازم نيست آقا اين قدر اشخاص در طهران داريم روانه كنيد باطراف ميدانم قبول هم دارم كه آن بودجه شايد نسبت به آن چيزي كه در نظر گرفته بوديد كم بود ولي در طهران خيلى پول ميدهيد يك قطري كتر ندهيد. ولايات بچاره هيچ از اين آثار غدن

از اين آثار سعادت نصيب آنها نشده اين يكي از موضوعاتي است كه كاملاً وزير عدليه بايد در نظر بگيرد و قوانينش را بياورد و مسئله ثبت اسناد و حوزه هاي فرعي را در مقام عمل بياورد. آمديم در مسئله معارف. همه ما ها كه تا به معارف پروري را داريم. حالاً در مسئله معارف تربيتي دارد كه يك زحمتي را وزير محترم از روي يك قلب پاكي مشغول است ليكن چيز غريب است شاگردان از ولايات آمده اند در طهران براي تحصيل نوي خياليها اولو هستند. حالا بنده ميخواهم هزار جور هم موافقت بكنم ولي اينها چه چيز است ؟ از ولايات مي آيند طهران براي درس خواندن آنوقت ميفرمايند ما كلاس براي درس خواندن نداريم آقا ما نداريم ؟ لازم نبود شما محصلين را روانه كنيد بخارجه وقتي كه شما مدرسه متوسطه در طهران براي نواكگان خودمان كم داريم دوست هزار تومان بدهند بروند آب سن ورن بخورند. پول بدهيد مدرسه متوسطه درست كنيد كه اين شاگرد هائي كه از ولايات آمده اند در طهران براي تحصيل كردن سرگردان نباشند بنده مي بينم از شيراز آمده اند ؟ از اصفهان آمده اند ؟ از آذربايجان از كرمان و بالاخره از تمام ولايات آمده اند و اظهار ميكنند كه قريب هشتصد نفر نهد نفر از شاگرد هائي كه زحمت كشيده اند و كلاس شش را تمام کرده اند و بايد بروند بگلان هفت اواباء معارف حالا ميگويند ما جا نداريم يعني چه ؟ اينهمه ادارات چيست گفتيم ما پول ميدهيم براي كلاس و براي درس خواندن براي ناسيسان ميدهيم كه براي ملك نافع باشد. هي اميرالمعارف و فلان ما عقيدت نداريم. تشكيلات نواحي را عقيدت نداريم. بايد در مركز مدارس متوسطه زياد كنند كه ندارند. آنطور كه آقاي ياساني ديشب اظهار كردند بنده كاملاً موافقم رأي ميدهم. شاگرد هاي افراد مملكت از تمام ولايات مي آيند طهران آنوقت در اين جا سرگردان هستند بگوئيم بروند در ناكوه تحصيل كنند كه اين خيلى خجالت آور است براي يك دولتي كه بيني و بين الله قدم هاي عملي برداشته است امروز بايد سپاسگذاري از پادشاه و

و دولت خودمان بکنیم لیکن این خال سپاهی است در بدن شما که در طهران مدرسه متوسطه ندارد پس این شاگرد ها کجا بروند تبعه ما کجا بروند این خیلی منقصت است و بنده در این باب استدعا میکنم نماینده های محترم که با بنده هم عقیده هستند در این موضوع جدیدت بفرمایند که دولت مدرسه متوسطه زیاد کند ای عجب اا حرف غریبی است ای همه اجل لفظیم همه میگوینم معارف معارف اما وقت کار میگویند مدیر اداره حقوقش کم است یا فلان باید حقوقش زیاد شود اینها چیست اما پول برای مدرسه میدهم در مقام عمل چرا این قدر ما سست هستیم یا هیچکس توجه نمیکند مسئله معارف فوق العاده اهمیت دارد تا ما دارای معارف عالی بشویم تا مدارس دار الفنون و دار العلوم و آن چیز هایی را که لازمه وجود ملت زنده و شتون ملی است دارا بشویم اینها تمام الفاظ است الفاظ اثر ندارد بیست سال بنده بقدری اطلاق های مششمانه کردم که خودم میدانم تمام جو ایران پر شده اما چه فایده و اثر کرد مقام عمل است عمل باید کرد آقای وزیر معارف خیلی خیر خواه هستند ولی يك قدری در کار کنند والبته در این موضوع جدیدت خواهند کرد و در این مسئله هم رفع نگرانی ما را خواهند کرد آمدیم در مسئله اوضاع مالیه و یکی هم مسئله صحیه بود که آن شب مطمح نظر آقای پاسانی و آقای احتشام زاده بود بنده تکلیف مالاطلاق نمیکنم آن اندازه پولی که برای صحیه لازم است که تمام مملکت را دارای ملت زنده کنیم ما نداریم ما در اینجا دو فقر داریم بنده خود امید وارم تصدیق بفرمایند که با نهایت بیفرضی این عرض را میکنم چون خدا خواسته است بنده گرفتار این لباس هستم که هیچ جا راه نمیدهند مگر در آخرت (اگر بتوانم تا آخر حفظ کنم) ولی این چیزی که عرض کنم از روی احتیاجات و بیفرضی است ما دو فقر داریم نسبت بصحیه یکی فقر مالی و یکی فقر افرادی و نژادی است ما دکتر کم داریم عالم بعلم طب کم داریم در سابق عبور میکردیم همان کسی که

کنیم هر قدر شما زحمت بکشید همه زحمت بکشیم فایده ندارد و مملکت آباد نمیشود و بیشتر از این بنده عرض نمیکم آمدیم در اوضاع مالی مملکت مینویسد: اوضاع مالی مملکت کاملا رضایت بخش بوده حالا در اوراق هم باز بعضی مسائل دو مرتبه سر بلند کرده است موضوع اوراق باز همانطور که نظر وزیر محترم عالیهاست بقدری در کمیسیون بودجه زحمت کشیدیم یعنی وظیفه مان بود و منظور مان این بود که این اوراق بیک طرز عادلانه بشود که مردم از دست دناسین نجات پیدا کنند (مختلسین نمیکوم که جلب محکمه بشوند) ولی هنوز آن جورى که باید رضایت بخش باشد نشده و موضوع دیگر این است که اگر يك توجهی نسبت به اوراق عمومی در طهران و ولایات بشود که يك کشایشی نسبت به نان و اینها بشود خیلی خوب است زیرا اینهم فوق العاده محل نظر است و منظور در مسئله مالیات ارضی بنده کاملا موافقم که مالیات ارضی طوری شود که از بین برود تا اینکه زارعین و فلاحین کاملا قوت قلب پیدا کنند و مطمئن شوند ولی از آن طرف بنده این قسمت را خیلی متقدم نه پول برای دولت پیدا کنیم يك وقتی معتقد بودم که پول برای دولت پیدا کنیم برای اینکه میکنم چرا ا صرف مملکت که نمیشود اما بنده الان میدانم که يك چشم بزرگی ناظر است و هر چه پول ما برای دولت پیدا کنیم خرج تأسیسات میشود و از بین نبرود این است که در این موضوع بنده هنوز توانسته ام خودم را راضی کنم مگر اینکه عوائد دیگری باشد که مخارج دولتی که مشغول کار است معطل نشود و بنده خوشبختانه مفتخرم که در کمیسیون بودجه هستم و با آقای وزیر مالیه این مسائل را حل میکنم و حالا بنده خسته هستم و میروم ولی خیلی از مسائل هست که بعد عرض میکنم مسئله دیگر که امروز ملل زنده دارای این قسمت هست عنوان هوا پیمائی است بعضی پیمائی يك قدری هست ولی هوا پیمائی نیست ملل زنده امروز دارای هوا پیمائی هستند و بحمد الله ما هم زنده ایم ولی هیچ اشاره

باین مسئله نشده يك دولت شاهنشاهی که اینطور است اشاره باین قسمت نکرده ما امروز محتاج بقوه هوا پیمائی هستیم هوا پیمائی مان بعقیده بنده باندازه نظام وظیفه اهمیت دارد همانقدر که نظام وظیفه در زندگانی سیاسی و حیات ما اهمیت دارد هوا پیمائی هم امروز در دنیا فائز دارد و این موضوع را دولت هیچ ملاحظه نکرده و بنده عقیده دارم بهر ترتیبی که هست این موضوع را از نظر محو نکنند يك موضوع دیگری بعضی از آقایان نمایندگان به بنده تذکر دادند که بنده هم آقای وزیر عدلیه را توجه میدهم و آن راجع بمسئله قانون مدنی است اما چون قانون مدنی در کمیسیون عدلیه است اگر صحیح هست در آنجا میشود این عقاید بنده است مقصود هم مخالفت نبود حالا موافقی به بنده ایراد نکنند

رئیس - آقای ملک زاده
 دکتر مهدی خان ملک زاده - خیلی مسرورم که اولین دفعه ایست که بخلاف پروگرام های دولت های گذشته (بقول عرفا) که از لفظ شروع میشد و به لفظ منتهی میشد این اولین دفعه ایست که مجلس شورای ملی خودش را در مقابل پروگرامی می بیند که قسمت عمده آن عملی شده و قسمت دیگرش که جزء پروگرام دولت است بقین داریم که عملی است و صورت عملی به آن داده میشود و خیلی مسرورم نه اعتماد خودم را نسبت به هیئت دولتی که در نتیجه سعی و عمل و حسن تشخیص لیاقت خودشان را در مملکت ظاهر و ثابت کرده اند و امروز تحت ریاست یکی از رجال مهم و با تقوای مملکت تشکیل شده است اظهار میجامم و شخص آقای رئیس الوزراء علاوه بر سایر مکارم اخلاقی که دارا هستند دارای يك صفی هستند که بعقیده بنده بهترین صفات برای رجال مملکت و رجال سیاسی است و آن صراحت لهجه است که آقایان میدانند در شخص ایشان هست چیزی که سبب شد این بنده با بیان الکنم و اطلاعات ناقصی که دارم مصدع اوقات آقایان بشوم علاقه مندی مفرطی بود که در جلسات خصوصی و کمیسیونها آقایان محترم نسبت بتوسعه و اصلاحات صحیه و معارف اظهار

میدانند. البته اگر بخواهم در لزوم صحیح و معارف چیزی عرض کنم گمان میکنم که قضیه بدرجه روشن است که وقت خود و آقایان را تلف کرده ام فقط وارد دران مرحله میشوم که آبا و اجداد موجوده برای تعیین یک صحیحه عریض و طویل که بتواند حفظ الصحة عموم اهالی مملکت را تأمین کند و تحت مراقبت نگاهدارد هست یا نیست بعقیده بنده تمام آقایان موافقتند که به فقط بودجه فعلی تأمین حیات صحی ما را نمیکند بلکه یک صدم احتیاجات فعلی ما را نمیتواند تأمین کند و از برای اثبات این قضیه گمان میکنم کافی است که آقایان مخارج بومی یا سایرین خودشان مراجعه کنند و ملاحظه بفرمایند که مخارج صحی هر خانواده تقریباً دو عشر از کلیه مخارج آن خانواده است و تصدیق بفرمایند که با اصول امروزه دنیا بعقیده بنده شاید یک دم از اهالی مملکت بیشتر استطاعت اینکه با پول خودشان و با منافع خودشان تأمین مصالح صحی خودشان را نکنند ندارند و بعقیده بنده باید صحیحه هم مثل معارف در این مملکت عمومی و مجانی باشد که عامه بتوانند از بودجه دولت و مؤسسات خیریه استفاده کنند. طهران که بعقیده بعضی از آقایان نسبته دارای مؤسسات صحی است اگر باحصائیه هائی که چه در اروپا چه در ایران نوشته شده متوجه بشوم بیبینم هر چند فخری سه تختخواب لازم دارد و در تمام طهران غیر از مریضخانه های نظامی قریب ۲۵۰ الی ۳۰۰ تختخواب بیشتر موجود نیست و تقریباً امروز این ساعت که در حضور آقایان این عریض را بنده میکنم بواسطه عملیات زیادی که مشغول کار هستند وعده فقرای مرضائی که مبتلایان ذکات الریه شده اند طوری هجوم آورده اند مریضخانه ها که یک دم آنها را هم دولت قادر نیست در مریضخانه های خودش بپذیرد این وضعیت مرکز است که شاید مکرر هم شنیده اید و سابقاً هم در جریان خواننده ایم که دولت تمام توجه خودش را معطوف بهجهت مرکز کرده است و باطراف و ولایات نظری ندارد بطریق اولی حال ایالات و ولایات که فاقد طبیب فیاقد مؤسسات صحی و دچار هزارها

بدبختی و امراض مشربیه هستند معلوم است پس تصدیق بفرمائید برای اینکه بتوانیم یک صحیحه عریض و طویلی داشته باشیم که تأمین صحت افراد مملکت را بکنند و عاقل مهم لازم است یکی پول که عرض کردم اگر بودجه صحیحه خودمان را صد برابر کنیم باز بعقیده بنده کافی نیست و یکی دیگر طبیب آقایان تصدیق بفرمایند که عالم طبیعی عالم صحی و معلومات امروزه مثل دوره قدیم نیست که یک کسی برود در مطب شخص دیگری ده بیست روز بکماه نسخه نویسی کند و بعد هم بیاید یک قلمدان بگذارد دوسه مرهم و یاروهای فلزی و نیشتر و این آقا بشود جراح امروز از برای طبیب شدن جراح شدن متخصص شدن بیست سیال تحصیل لازم دارد بیست سال باید عمر مملکت صرف شود که بتواند یک عده طبیب برای یک جراحی برای اینکه بتواند مطابق اصول علمی امروزه وجداناً بوظیفه خود عمل کند باید اقلاسی هزار تومان سرمایه داشته باشد که بتواند اطاق عمل و اسباب جراحی و لابراتوار تهیه کند و بالاخره هزاران چیز لازم دارد تا بتواند وظائف وجدانی خودش را در مقابل مصلوبات خودش و در مقابل خدا عمل کند. بطوریکه عرض کردم تصدیق بفرمائید که صحیحه در چند سال قبل در ایران و وطن عزیز ما فقط حرفی بود و وجود خارجی نداشت و مثل سایر مصالح و اصلاحات مملکت و تأسیسات جدید صحیحه هم یک مؤسسه جدیدی است که از دوسه سال قبل با بنظر پادشاه ترقی و تعالی گذارده است و خیلی مسرورم که هیئت دولت هم علاقه خندی خودشان را نسبت باصلاحات صحی کاملاً در نظر گرفته اند و بطوری که بزرگوار از نظر محترم آقایان گذشته است اصلاحات مهم صحی و یک سلسله تکلیفات مهم را در آنها اشاره فرموده اند. بنده اصلاحات صحی را بدو قسمت تقسیم کرده ام یکی صحیحه سرحدات و یکی صحیحه داخلی صحیحی در وحدات که بعقیده بنده است فقط برای حفظ و اصلاح مملکت است بلکه برای آبروی مملکت و سلامت مملکت محفوظ

شؤون مملکت و بالاخره حفظ صحت اهالی درجه اول اهمیت را حائز است تصدیق بفرمائید که در چند سال قبل همینطوری که دروازه ها و درهای مملکت ما برای ورود قشون اجانب باز بود همینطور درهای مملکت برای تشریف فرمائی امراض مسریه و وبائی باز بود چنانچه در ۱۳۲۰ دبندید که بواسطه چند نفر مسافر مرضی و با از یک سر مملکت وارد شد و بسر دیگر مثنی شد و در نتیجه در خود طهران و در اطراف طهران بیش از چهار صد هزار نفر تلفات بوده است و البته در نتیجه اقداماتی که اخیراً بواسطه علاقه مندی دولت در توسعه صحیحه نشان داده است بعقیده بنده کافی است که به تلکرافات و راهپهائی که از طرف شعبه صحی مجمع اتفاق ملل داده شده است مراجعه بفرمائید و تصدیق بفرمائید که عملیات صحیحی که در سرحدات بعمل آمده برای جلوگیری از امراض مسریه و وبائی چقدر رضایت بخش بوده است در نتیجه همین جلوگیری امروز خیلی مسرورم که عرض کنم که کلیه بنادر ما در تحت نظر مأمورین و اطباء صحی دارد اداره میشود و البته یک نواقصی دارد که دولت هم متذکر است که تأسیس قرانطینه ها همانطور که قلاع نظامی در سرحدات برای جلوگیری از ورود قشون دشمن برای دول متخاصم کمال لزوم را دارد چیزیکه میتواند جلوگیری از ورود مرض بکند عبارت از قرانطینه ها است که بقین دارم هیئت دولت کلاً مورد توجه قرار داده اند بنده میخواهم داخل در نواقصی که دارم بشوم تقصیر هیچکس هم نیست فقط اجازه میخواهم بقتصر و دقیقه توجه هیئت محترم دولت را راجع بیکی دو قسمت معطوف بدارم که با توجهی شده است شاید فراموش شده است و مخصوصاً استدعا میکنم که مورد توجه واقع شود. بعضی از نمایندگان (با همهمه) شما که مخالفت میکنید با مرکز ملک زاده تذکر میدهم؛ در تقسیمات داخلی من بعد توضیح میدهند. در قسمت تشویق صنایع داخلی

وزیر مالیه - بفرمائید

دکتر ملک زاده دولت در پروگرام به مسئله مالاریا که مخاطرات آن در مملکت بر همه روشن است و همچنین امراض تناسلی اشاره فرموده که حالا وارد این قسمت نمیشوم و میخواهم استدعا کنم راجع بمرض سل که فوق العاده در مملکت شایع شده است و حقیقه یک زوبه تهدید آمیزی را پیش گرفته است و کافی است که عرض کنم مطابق احصائیه که استیویناستور خودمان داده است از اخلاطهائی که برای تجزیه فرستاده شده است شصت در صد مبتلای سل بوده است و متأسفانه طوری در این مملکت رسوخ پیدا کرده و حیات اشخاص را غارت میکند که اگر یک وسایل جدی بکار برده نشود عنقریب است که متوجه تمام اهالی مملکت بشود و البته اشخاص مسلول را مؤسسات صحی برای اینکه سایرین مبتلا نشوند نمیتواند بپذیرند و اینها در کوچه و بازار و بلات و سرگردان میگردند و هر دقیقه و هر ساعت بواسطه منتشر کردن ملیونها میکروب سل در میان اهالی دیگران را مبتلا میکنند و مخصوصاً میخواهم استدعا کنم از هیئت محترم دولت که اگر مقتضی میدانند یک مؤسسه مخصوصی از برای جلوگیری از این مرض در نظر بگیرند و یک قسمت هم آقای آقا سید یعقوب فریشتائی فرمودند که به بنده اجازه داده نمیشود در این قسمت دفاعی بکنم

وزیر مالیه - نماینده محترم آقای آقا سید یعقوب در ضمن مذاکراتی که فرمودند تمام یک تذکراتی به وزراء و هیئت دولت دادند که بعقیده بنده آن تذکرات خیلی مفید است و همیشه بنده مسرورم بوده است و در اینها عرض کرده ام و همه همکار های محترم هم این مسئله را میدانند که ما همیشه در مجلس از آقایان موافقین و مخالفین خودمان تقاضا و توقع راهمائی و کمک داریم و بهترین کمک هم در امور همیشه تذکر است. چند فقره از مطالبی که نماینده محترم اظهار کردند بیک توضیحاتی در آن قسمت عرض میکنم و چند فقره دیگرش را هم همکار محترم من بعد توضیح میدهند. در قسمت تشویق صنایع داخلی

و تذکر باقیان نوغان و اجرای قانون البسه وطنی بطور خیلی خلاصه تذکراً عرض میکنم که هیئت وزراء که در پروگرام خود خودش را متمهد کرده است در مقابل آقایان که از صنایع داخلی تشویق کنند باین وظیفه خودش کاملاً وفا خواهد کرد و همانطور که فرمودید این وظیفه را دو چیز محدود میکند یکی وجود صنایع فعلی که متأسفانه کم و ناقص است و بایستی آنها را همه با هم تکمیل کنیم تکمیل شود یکی دیگر هم آن اندازه از عمل که لازم ملزوم بک حکومت و بک دولتی است بعبارة اخری آن اندازه که در زندگانی افرادى خیلی زیاد مزاحمت وارد نکند از طرف هیئت دولت اجراء شده . مثلاً البسه وطنی که آقا میفرمودند قانونش اجرا نمیشود قانونش اجرا می شود . چطور ؟ بنده علت اینکه عرض میکنم این است که مرکز اجرائی آن وشاهد آن بیشتر وزارت مالیه است . قانونی که فرمودید چه بود ؟ آیا خاطر تان هست قانون پوشیدن لباس ظاهری است از امتعه وطنی در موقع اشتغال بخدمت که برای وزراء و معاونین و مأمورین دولت کلیتاً این امر را اجباری کرده و از آنطرف دولت راجع مجبور کرده است البسه که خودش میدهد از البسه وطنی باشد . خوب . در مقابل چه جزائی برای متخلف قرار گذاشته است ؟ جرم است . چیز دیگر نیست . در وزارت مالیه بدلیست های حقوق که مراجعه بفرمائید ملاحظه میفرمائید که در هر ماه بک مبلغی از وزارت خانه ها صورت می دهند که باسم تخلف از قانون استعمال البسه وطنی کسر میشود . پس قانون البسه وطنی اجرا شده و میشود ولی ما چه باید بکنیم ؟ تصدیق میکنم آنطوریکه منظور ما و شماست اجرا نمیشود چون قانون مقصودش این بوده است که جرم گرفته شود مقصود قانون این بوده است که مردم البسه وطنی بپوشند . باید تکمیل کرد پارچه زیاد و ارزان بشود چون بک قوانینی هستند که مربوط بزندگان اجتماعی هستند و باید بک کاری کرد که در ضمن عمل و دوره زندگانی اجتماعی اجرا شود . یکی از نکات دیگری که نماینده محترم بآن اشاره کرده مسئله بانك رهنی و بانك فلاحی

بود بنده تصور میکنم که یکی از بزرگترین مفاخر عصر بهلوی و یکی از بزرگترین خوشبختیهای وزرای حاضر که در این دوره شرف خدمتگذارى داشته اند تأسیس بانك ملی است برای اینکه آقایان تصدیق میفرمایند تأسیس بانك ملی بک چیزی است که شروعش مشکل است . کارها را میشود در دنیا در سنخ فرض کرد بعضی کارها هست که شروعش مشکلتر از توسعه اش است و بک مشکلات و زحمتی در تأسیس هست و بانك ملی از آن چیزها است . اگر مراجعه بتاریخ گذشته مشروطیت کنید ملاحظه خواهید فرمود که بانك ملی از آمال و آرزو ها و مرامهای تمام مشروطه خواهان و آزادی طلبان و تمام فرق این مملکت بوده است . این آرزو و مرام امروز بموقع عمل رسیدم است . بانك ملی تأسیس شده و مشغول عمل است . چه در داخله ایران و چه در خارج . اما چرا این بانك در ایران زود شعب پیدا نکرده ؟ بنده همیشه خوشوقتم که آقای آقا سید یعقوب یکی از اشخاصی است که حفظ مال دولت و حفظ اموال عمومی همینطور حفظ اموال خصوصی را هم یکی از مهمترین چیزها قرار میدهند . این بسیار خوب است . ترقی در بک مملکتی . از نقطه نظر عموم مردم آن مملکت میسر نیست مگر در سایه ثروت . ثروت هم موجود نمیشود مگر در سایه این فکر و این جس خوب . در اینصورت آقا ببايد هیچوقت متعرض باشید که چرا بانك ملی یا متصدیان امر بانك که مؤسسه آزاد و مستقل است (چون ببايد این را فراموش نکنید که بانك ملی اداره دولتی نیست که در تحت نظر بنده یا آقای رئیس الوزراء باشد . منتهی ما ها موظفیم که راهمائی بکنیم بمؤسسات مستقل بنا بر این به بانك ملی نباید تعرض بفرمائید که چرا تسریع نمیکند در اینکه شعبه باز کنند چون شعبه باز کردن برای بانك اجزاء میخواهد اعضاء بلد کار میخواهد وسائل میخواهد برای اینکه این پول را بتواند حفظ کند و بکار بیندازد که ضرر و خسارتی وارد نشود خصوصاً تصدیق میفرمائید بانك ما باید در اول با وجود این رقبا و مخصوصاً خیلی حسادتهائی که نسبت

باین بانك هست طوری محتاط باشد که هیچوقت بک خدشه بکارش وارد نشود بعلاوه در بوشهر که یکی از مراکز خیلی مهم تجاری ما است و از نقطه نظر سیاست هم بایستی ما سرحد ها را مقدم بداریم الان تأسیس شعبه بانك ملی در بوشهر شروع شده مأمور رفته اجزاء معین شده اند و عنقریب مشغول معامله میشوند و همینطور برور که این وسائل تکمیل میشود در سایر نقاط هم تأسیس میشود عین این تحقیق و تذکر هم راجع ببانك رهنی موجود است . متأسفانه بنده خودم تصدیق دارم که در بک نقاطی هست که فوق العاده محتاجند بوجود این بانك رهنی ولی همانطور که عرض کردم این قبیل مؤسسات بایستی خیلی با احتیاط باشد چون اگر بک وقتی خطائی بشود بخود آن مردم ضرر میخورد اما راجع ببانك فلاحی که فرمودید تذکراً عرض میکنم بانك فلاحی ما همین بانك ملی است که موجود است و تمام آن معاملاتی را که از نقطه نظر فلاحی باید بشود و مصلحت باشد بانك ملی خواهد کرد . من جمله خود بنده اخیراً ببانك ملی تذکر دادم و تقاضا کردم که مطالعه بک مطلبی را بکنند که مربوط بتذکرات دیگر آقای آقا سید یعقوب است قسمت دشتهائی که شمرند مرو دشت و دشتهای دیگر مخصوصاً در قسمت فارس بک سدهائی است که خراب است و ما نا آن سدها را نه بنده دشتهای باین مهمی که هر کدام سی چهل قریه خیلی مهم داشته است و امروز بکلی لم بزور است درست نمیشود . بنده ببانك ملی تذکر دادم مطالعه کنند که سد را مجرد را از نقطه نظر فلاحی بانك ملی تکمیل کند و قرض بدهد که با اهالی و ملائین بتوانیم این کار را بکنیم خوب اینها عملیات فلاحی است ولی باید قدری حوصله داشت ، مدارا داشت ، تأمل داشت تا کار محکم و اساسی و با متانت و ملایمت باشد . از ظاهر سازی و نمایش باید پرهیز کرد . من بقیین دارم که آقای آقا سید یعقوب هم همین عقیده را دارند و همین توصیه را بجا میکنند . بک اشاره فرمودند در ضمن تجارت مسئله صادر و وارد و خواستند جلب توجه وزارت

تجارت و هیئت دولت را باین قسمت بکنند چون آقای وزیر فوائد عامه و تجارت بواسطه کسالت نتوانستند در اینموقع حاضر شوند بنده بطور اختصار این مسئله را عرض میکنم البته ما باید سعی کنیم که واردات مملکت خود مان را حتی المقدور کم کنیم . در این هیچ زردی نیست از نقطه نظر اساسی باید این را سعی بکنیم یعنی بک چیزهائی که خود ما می توانیم ارزانهتر و بهتر تهیه کنیم - بک چیزهائی هم که اصلاً لزوم ندارد برای زندگانی یا تجملی و اضافی است از آنها صرف نظر کنیم . بنده در این قسمت با آقایان موافقم که باید دولت سعی کند واردات را کم کند و دولت هم همین سعی را دارد و اثر مراجعه بفرمائید خواهید دید که با کمک و مساعدت مجلس قبلی ترفه گمرکی که ما امروز داریم اجراء میکنیم بک قدم بزرگی بود که دولت و مجلس توانا بر داشته اند آنچه هم که لازم باشد برای تکمیلش خواهیم کرد . این توضیح را عرض می کنم که اگر بعد تکرار شود آقایان تعجب نکنید . بنده تصدیق میکنم که امروز چیزهائی وارد میشود که آنها را لازم نداریم و بعضی چیزها هم هست که خودمان میتوانیم تولید کنیم ولی بعد از عرض این مقدمه بک چیزی را میخواهم به آقای آقا سید یعقوب عرض کنم که خوشبختانه همه این اظهارات و مقایسه های ارقام صادر و وارد همه غلط است . اینها هیچ ملاک نیست . اصولاً اینکه گفته اند موازنه صادر و وارد این یکی از مسائلی است که از نقطه نظر اصول در تمام کتب مورد اختلاف است برای اینکه حساب صادر و وارد را یکجا میشود نگاهداشت و چطور صحیح میشود نگاهداشت که بشود موازنه را فهمید و اگر چهل ملیون اضافه وارد و صادر حقیقتاً صحیح بود مملکت ما از نقطه نظر اقتصادی و صنعتیش باین خوبی نبود . خوب نیست . بد است . اما اگر این مقایسه ها صحیح بود هزار درجه بدتر از این باید باشد . چون این مقایسه ها را ما از ارقام گمرک در سرحدات و از روی قیمت اجناس وارد و صادر میکنیم و قیمتی که در آنجا میشود مطابق

با حقیقت نیست. باضافه يك عوائد غیر معلومی مادریم اصلاحاتی هم همین است یعنی عوائد از يك مراکز غیر مرئی و از این حیث يك پولوائی وارد مملکت میشود که در موقع بحساب در نمایند. حالا بنده نمیخواهم در این باب توضیحات زیادی عرض کنم ولی برای مثل قالی را عرض میکنم وقتی که از سرحد خارج میشود ناچار آن را صد تومان قیمت میکنند و بحساب میآورند و صورتیکه ممکن است ششصد تومان بفروشد و این پانصد تومان عوائد غیر معلوم و مرئی است. و در مقام مقایسه بحساب نمی شود. از این قبیل عوائد غیر مرئی و غیر معلوم زیاد است که حالا بنده نمیخواهم عرض کنم. در هر حال بنده موافقم که حتی الامکان باید چلو واردات را گرفت و هر چه را که خودمان می توانیم تهیه و تولید کنیم سعی کنیم از خودمان تهیه کنیم. ما باید روی این اصل عمل کنیم: یکی اینکه چلو واردات را بگیریم دیگر اینکه هر چه را که می توانیم در داخله تولید کنیم - دیگر اینکه در ضمن فرمایشاتشان راجع به مالیات ارضی فرمودند. آقایانی که در مجلس سابق بوده اند و بنده شرف همکاری با آنها را داشته و دارم میدانند که بنده مکرر عرض کرده ام که پایه فعلی مالیات مستقیم ما اصلاحاتی لازم دارد قوانینی که نا بحال وضع شده است کاملاً متناسب با احتیاجات و وضعیت دولت و مملکت و مردم نبوده و البته باید اصلاح شود و نا اصلاح نکنیم این معایب موجود خواهد بود. بنده خودم اعتراف میکنم که بطرز وصول و طرز معیزی ما بی عیب نیست ولی تذکرأ عرض میکنم که این عیب يك طرفه نیست و همیشه دو طرفه است این را تردید نداشته باشید و این معایب را ما باید همیشه از سهل کردن کار و متناسب کردن پایه مالیات و بالاخره از راه قانون اصلاح کنیم. در نتیجه مطالعات دولت در نظر دارد و مشغول است که يك لایحه تقدیم مجلس کند و امیدواریم خیلی زود با کمک آقایان پایه صحیحی برای امر مالیات تاسیس کنیم ما باید در این کار تمام تجربیات خودمان و يك قسمت از

لازم است و صرف نظر از عمل مقدمات علمی هم برای آن کسی که میخواهد این کار را اجرا کند لازم است برای انجام این امر اشخاص اداستیم و لازم بود يك اشخاصی را تهیه کنیم و امتحان کنیم و هر کس که از امتحان خوب بیرون آمده بیرون بفرستیم. و این نظریه بشدریج انجام میشود.

چنانچه دوره اول آن تمام شده و اتفاقاً امروز هم روز امتحان است و مرحله دومش هم در این چند روزه شروع خواهد شد و امیدوارم در چند نقطه علاوه بر این نقاطی که این مؤسسه را داریم بیفزائیم تا کنون شش مرکز دایر شده چند نقطه دیگر هم امسال دایر خواهد شد مابقی هم البته باید بماند تا موقعی که وسائل کار از حیث اشخاص و غیره فراهم شود در قسمت نقص تشکیلات و اینکه يك حوزه های بر عرض و طولی در مرکز هست و در بیرون ها نیست و مردم از این حیث خیلی در زحمتند بنده کاملاً موافقم و تصور نباید کرد که از نقطه نظر تعارف و اینکه صحبت کرده باشیم بنده این حرف را میزنم آقایانی که در کرسیون عدلیه بوده اند اغلب میدانند که بنده معتقد بودم که حتی الامکان باید سعی کرد هر چه زود تر این نواقص را رفع کرد و در درجه اول آنچه را که بنده بیشتر اهمیت میدهم و واقعاً هم اهمیت دارد مسئله آدم است و فرستادن يك امین صالحی که اسباب زحمت مردم نشود. برای اجرای این منظور هم يك اقداماتی کرده ایم و مشغولیم الان يك کلاس قضائی تهیه کرده ایم و باید مهلت داد تا اشخاص تهیه و حاضر شده و بفرستیم البته يك قسمت دیگر را هم خود آقایان توجه دارند و آن مسئله بودجه است بالاخره وقتی که معتقدیم که در همه جا باید تشکیلات باشد باید کمک بفرمائید که همه این نظر ها تأمین شود بدون حقوق نباید از مامورین صحبت عمل تقاضا کرد امیدواریم این دوره آقایان کمک بفرمائید که تمام نظرهای که نسبت به عدلیه دارند تأمین شود. و علاوه

باید این را هم عرض کنم که هر اصلاحی زمان لازم دارد و این برگرامی که بنده در نظر دارم شاید دو سال وقت لازم داشته باشد تا در تمام مملکت تشکیلات مقتضی داده شود. و ما هنوز در تمام نقاط مملکت مأمور و وسایل لازمه باندازه کافی نداریم و برور باید رفع احتیاجات خودمان را بکنیم. اینهم نباید فراموش شود که در تمام جاهایی که لازم است و در مراکز تجارنی تشکیلات لازمه داده شده و طوری نیست که باصول حوائج و معاملات مردم صدمه بزند فقط برای قراء و دهات هنوز تشکیلات داده نشده ولی برای شهرها و جاهائی که لازم بوده بقدر کافی داده شده است در اینجا يك اظهاراتی فرمودند مربوط به مدارس متوسطه و اینکه عده زیادی از شاگردان هنوز تکلیفشان معین نشده اولاً میخواهم خاطر آقای آقا سید یعقوب و سایر آقایانرا متوجه کنم که از این حیث هم ما عقب نرفته ایم. راست است آنچه را که میخواهیم هنوز نشده زیرا اصلاح این امر فرصت لازم دارد پول لازم دارد زمان لازم دارد ولی همین مدارس طهران امسال شاگردانش چهارصد نفر بیش از سال گذشته بوده و این حسن اتفاق بوده بواسطه اینکه از مدارس ابتدائی خیلی بیرون آمده اند و حاصلین تشویق شده اند و عده شان زیاد شده و از این جهت جا کم شده وزارت معارف يك اقداماتی کرده و يك قسمت از آنها را همین چند روزه پذیرفته و ناچند روز دیگر هم بقیه را خواهند پذیرفت و دیگر آقای آقا سید یعقوب هیچکس را نخواهند یافت که با ایشان بگویند چرا نداریم. و وزارت معارف مترصد است که همراه بپذیرد و برای سال آتی هم فکری بکنند ولی خود آقای آقا سید یعقوب تصدیق دارند که مسئله مدرسه متوسطه وقتی تأمین میشود که مسئله معلم هم درست شده باشد در مرحله اول معلم باید تربیت کرد خصوصاً برای مدرسه متوسطه اشخاص و معانی لازم است که اطلاعات کافی داشته باشند و الا هر کسی را نمی توان معلم مدرسه متوسطه کرد و در هر حال باندازه که وسائل اجازه بدهد دولت این

الفخمی - فرخی - محمد ولی میرزا - هدا الله بیات - کرمی
 فرخی - محمد آخوند - طالبخان - دهستانی - آصف -
 ذوالقدر - سید حسین آقابان - طباطبائی دیبا - دکتر ظاهری
 سید مرتضی وثوق - پالیزی - اعتبار - یاسانی - فتوحی
 حاج علی اکبر امین - الت - کاشانی - آیت زاده شیرازی
 فولادوند - مقدم - لاریجانی - شیرانی - جشیدی -
 هزار جریبی - زوار - آقا سید کاظم زردی - آقا امین پور محسن
 عباس میرزا فرمانفرمایان - مرتضی قلیخان بیات - محمد حسن
 خان مسعودی - بوشهری - دبستانی - مصباح فاطمی -
 سهراب خان ساکنین - سید ابراهیم خان شریفی -
 بزرگ نیا - درمانی

رئیس - چیز دیگری در دستور نداریم . جلسه یکشنبه
 چهارم آذر سه ساعت و نیم قبل از ظهر دستور انتخاب
 کمیسیون ها ضمناً هم بی اقتضا نیست از دولت تقاضا
 کنیم که در آوردن لوایح قانونی که مبتنی بر اصلاحات
 است تسریع نمایند برای اینکه کارهای مجلس هم زودتر
 بجزریان بیفتند

وزیر مالیه - لوایح حاضر است

رئیس - آقای مرتضی قلیخان بیات

مرتضی قلیخان بیات - چون همانطور که فرمودید
 در دستور کار مهمی نیست و فقط انتخابات کمیسیونهاست
 که يك ساعت بیشتر طول ندارد از این جهت خوب
 است مقرر فرمائید جلسه سه ساعت بظاهر باشد .

رئیس - بسیار خوب بنا بر این جلسه روز یکشنبه
 چهارم آذر ماه سه ساعت قبل از ظهر . دستور انتخاب
 کمیسیون ها .

(مجلس چهل دقیقه بعد از ظهر ختم شد)

تصمیم جلسه ۱ آذر ماه ۱۳۰۷ راجع بکابینه آقای هدایت

مجلس شورای ملی در جلسه اول آذر ماه ۱۳۰۷ شمسی پروگرام مورخه ۲۹ آبان ماه ۱۳۰۷ کابینه

آقای مهدی قلیخان هدایت را با اکثریت ۱۰۰ رأی از ۱۰۲ نفر عده حاضر تصویب نمود

رئیس مجلس شورای ملی - دادگر

يك حق و يك آرزوی را هم اظهار و ابجاب میکند
 دولت هم موافق است و امیدوار است که این عبارت
 فقط يك انشائی نباشد و صورت مرام هم نباشد و عنقریب
 از خود بین مجلس اجرائی این مقصود را عملاً و بموجب
 قانون امید داریم تقاضا کنیم .

جمعی از نمایندگان - مذاکرات کافی است

رئیس - باید رأی گرفت . شش نفر از آقایان تقاضا
 کرده اند رأی با ورقه باشد . باید با ورقه رأی گرفت .
 سابقه هم همینطور بوده .

(اخذ و شماره آراء بعمل آمده صد ورقه سفید

تعداد شد)

رئیس - عده حاضر صد و دو . با صد رأی تصویب شد
 اسامی رأی دهندگان - آقابان : دکتر عظیمیا - روحی -
 ایباخان - هرمز - نجومی - طلوع - نوبخت - طهرانی
 احتشام زاده - افشار - کیانوری - عراقی - ایزدی -
 حاج سید محمود - خانمحمد حبیبی - آقا سید یعقوب -
 ملک آرائی - بنکدار - قاضی نوری - حیدری - لرستانی
 شیخ الملك - سلیمانخان اسدی - شهداد - مؤید احمدی
 دکتر سنک - علیخان اعظمی - عمادی - محمد علیمیرزا
 دولتشاهی - امیر دولتشاهی - ملک زاده - مخبر فرمند
 امیر ابراهیم - صادقی - محمود خان ناصری - قراکوزلو
 کلالی - جلالی - مفتی - طباطبائی وکیلی - ظفری - عدل
 مولوی - ملک مدنی - خطیبی - وهاب زاده - مجدضیائی
 اسکندری - کفائی - مصدق جهانشاهی - عامری -
 خواجوی - افسر - حکمت - شریعت زاده - گنجی
 دکتر لقمان - حسنعلی میرزا دولتشاهی - رحیم زاده -